

ԿՐՕՆԱԿԱՆ (ԴԱՍԵՐ ԱԻԵՏԱՐԱՆԷՆ)

«ԵՐԱՆԻ» Ն Ե Ր

1. — երանի՛ աղբաւաց նոցալ, զի նոցա՛ւ է
Արեւոյսիւն երկնից (Մթ. Ե. 3.)

Մեր Աւետարանի Դասերուն մէջ ստէպատիթ ունեցանք զիտել տալ և շեշտել թէ մեր Փրկիչը մարդկային տառապանքներուն ողորբէրը կը գտնէ նոյն ինքն մարդու հոգեկան աշխարհին մէջ։ Մարդուն կիրքերը, զգացումները, փափաքները, անհաւանքները, միտումները, ձգտումները, տեսիլները, «աշխարհահայեցք»ները, ևայլն, ասոնք են որ կ'արտայայտեն հոգեկան աշխարհը մարդուն, երբ ատենցմէ մէկը կամ միւսը կը վերածուի գործի։

Հարստանալու կիրքը մալգու հոգեկան աշխարհի քնարին շատ չգայուն լաւերէն մէկն է։ Աւետարանը, իր կրօնագրութեան և բարոյագրութեան ամենէն խիստ կանոնով իսկ հակառակ չէ Հարութեան, բայց հակառակ է Ազանութեան։ Հարստութիւնը մարդու արդար աշխատանքին, ճարպիկութեան և զօրծունեութեան արդիւնքն է։ Մարդը իր կարողութիւններուն և ընդունակութիւններուն կանոնաւոր կիրարկումովն է որ կը մշակուի, կը զարգանայ, կը բարգաւաճի, կ'ուժեղանայ, և գործի աշխարհին մէջ այսպէս բարգաւաճ և ուժով կարողութիւններու և ընդունակութիւններու տէր մարդն է որ կըրնայ հարստանալ, եթէ այդ է իր կիրքը, եթէ ծնած կամ գտնուած է հարստանալու պայմաններուն մէջ, և կամ եթէ ինքն իսկ ստեղծած է այդ պայմանները իր ձեռներիցութեամբ։

Ազանութիւնը կրօնքի և բարոյքի պայմաններուն զեղծումն է, և այս զեղծումը երբ կ'արտայայտուի հարուստ մարդուն վրայ, նուաստացուցիչ է։ Իսկ երբ արտայայտուի աղքատ մարդուն վրայ, սոսկալի է պարզապէս։ Վասն զի ազանութիւնը հոգեկան հիւանդութիւն մըն է, անկանոն վիճակ մը, որ թէ՛ հարուստին և թէ՛ աղքատին վրայ կ'արտայայտուի այնպիսի ակտանիշներով, որոնք կրնան դար-

մանուիլ միայն Աւետարանի կենսագործող լոյսին, և կամ ըսենք՝ անոր մանիշակ ճանապարհներուն տակ։

Աւետարանը՝ աչքի օրինակով կը բացատրէ ազան հոգիին հիւանդութիւնը. աչքն է մարմնի ճրագը, մարմինը լուսաւորող զօրմարանը. և ինչպէս որ տկար կամ կոյր աչքով մարդ մը մտէի մէջ է, նոյնպէս երբ հոգին (լոյսը) մթաղնի, կուլութենէ աւելի անհելի է հետեւանքը, արդ՝ քրիստոնեայ մարդուն պարտքն է զգոյշ ըլլալ, որպէս զի իր հոգին, բուն լոյսը, չխտարի, այլ բոլոր մարմինը անբիծ լուսով մը լուսաւորուի և նշուէ ճրագի մը պէս (Լուդաղի, Դկւ. ԺԱ. 33—36)։

Ազանութիւնը հարստութիւնն է, ո՛չ ալ հարստութիւն կրնայ չինել այդ. վասն զի ազանը ո՛չ կը վայելէ իր ունեցածը, ո՛չ ալ վայելիլ կուտայ ուրիշներուն։ Ազանութեամբ շինուած հարստութիւնը ունէ արժէք չի ներկայացնել կեանքի համար, ուրիշ խօսքով հարստութիւնը ո՛րչափ ալ մեծ և անսահման ըլլայ, ազանութիւն մը չէ կեանքի պահպանութեան։

Անմիտ հարուստին առակով շատ լաւ լուսաբանուած է այս ճամբարութիւնը Աւետարանի մէջ։ Ազարակներու տէր հարուստի մը ամբարները լեցունկ են արդէն։ Ան առատ բերքեր ունեցու նորէն. տեղ չունէր զանոնք պահելու համար. որոշեց քակել հին շտեմարանները և ընդարձակել զանոնք և հոն լեցնել նոր բերքերը, այնպէս մտածելով որ շատ մը տարիներու համար ազահովեց իր կեանքը, ուզածին պէս ուտելու և խմելու համար, առանց սակայն կուսկածելու մահէն, որ նոյն գիշերն իսկ պիտի գատէր զինքն իր շատ տարիներու համար ամբարուած բարութիւններէն։ Փրկիչը կ'ըսէ մեզի. ուշադրութիւն ըրէք այս իրողութեան և զգուշացէք ազանութենէն. որովհետեւ մարդուն կեանքը կախուած չէ իր ինչքերուն շատութենէն։ Մարդ պէտք է հարստանայ Աստուծով։ Հարստութիւնը, ինչ ալ ըլլայ ատոր քանակը, շատ է մարդու մը համար, իսկ քիչ է մարդերու համար. ո՛վ որ իրեն, միայն իր անձին համար կը մթերէ, չի վայելել անոր հաճոյքը. ո՛վ որ չունեցողներուն կուտայ, ո՛վ որ աղքատութեան դէմ կը կռուի իր հարստութեամբ, ո՛վ

որ դռնէ իր ազգային պէտքերն ու կարօտութիւնները կը հոգայ իր ինչքերուն միերքովը, ա՛ն է որ կը հարստանայ Աստուծով (Կարդացե՛ք, Ղիւ. ԺԱ. 13—21):

Հարուստներ և աղան հարուստներ չեն կրնար հասկընալ Աւետարանը, չեն կըրնար բմբունել Աստուծոյ թաղաւորութեան ճոխութիւններուն վայելքը: Անոնք այնպէս կը կարծեն որ Աւետարանը «խօսք» է և թէ գործնական կեանքի համար արժէք մը չի ներկայացներ վերացական գաղափարը, թէ և նոյն ատեն փափաք մըն ալ կը տածէ հեռելի Աւետարանին, սակայն ձրի, կամ շատ աժան գնով մը, այնպէս կարծելով թէ ինքն, իբրեւ բարի մարդ, գիտակ է իր պարտականութիւններուն, և կատարած է իր կրօնական և բարոյական պարտականութիւնները: Բայց երբ կը մօտենայ Փրկչին և կ'ուզէ սորվիլ յաւիտենական կեանքն ալ ժառանգելու գաղտնիքը և երբ ա՛ն կը բացատրուի իրեն, կ'սկսի խոժոռիլ. վասն զի ժառանգելու համար յաւիտենական կեանքը, կամ մտնելու համար Աստուծոյ թաղաւորութիւնը պէտք է այնպիսի անձուկ ճանքանքէ անցնիլ և այնպիսի նեղ դուռներէ մտնել որ շատ բռնաւորութեամբ մարդոց համար դժուար է ատիկա. որովհետեւ մարդ հազիւ կրնայ քաշիլ այդ կածանէն, և հազիւ թէ մարդուն իրանը կրնայ անցնիլ այդ դռնէն. ատոր համար աւելորդ բռնները պէտք է թողուլ Աստուծոյ թաղաւորութեան սահմաններէն դուրս և թեթեւ քայլքով, անհոգ մտքով, մաքուր խնդճով և զուարթ գիտակցութեամբ պատրաստ գտնուիլ մտնելու անձուկ ճանապարհը և նեղ դուռը: Ա՛յդ է բնական և արդար կերպը: Յո՛րչափ հոգին բռնաւորութեամբ է հարստութեան աղան կիրքերով, ցո՛րչափ արդարութիւն չես ըրած քեզի հարստութիւն շահեցնողներու փաղտնակին, չե՛ս կըրնար շարժիլ տեղէդ, նոյնիսկ եթէ շարժիս, սակայն կը մնաս անձուկ ճամբուն սկիզբը, նեղ դռան դուրսը. վասն զի անկից կարելի է անցնիլ անբեւ, անկիրք, թեթեւ, բնական մարմնով, և ո՛չ թէ աւելորդ ծանրութիւններով: Այդ է պատճառը, որ ուզտի պէս անճոռնի, ծամաճուռ կենդանի մը դիւրին կրնայ քաշիլ անձուկ ճամբէն քան թէ աղանութեամբ բռնաւորութեամբ հարուստը. այդ է պատճառը նաև

որ հաստ չուան մը հաւանական է որ անցնի ասկի մը ծակէն, քան թէ հարուստը Աստուծոյ թաղաւորութեան դռնէն (Կարդացե՛ք, Մք. ԺԹ. 16—30):

Մարկոսի Աւետարանին (Ժ. 24) համեմատ Տէրը շատ հոգեյոյզ չեղաով մը մտնանիլ կ'ընէ աղանութեան կիրքով բռնաւորներուն վիճակը. — Զաւակներս, կ'ընէ Ան իր աշակերտներուն, ո՛րչափ դժուար է Աստուծոյ թաղաւորութիւնը մտնել անոնց համար որ իրենց յոյսը դրած են իրենց ինչքերուն վրայ:

Սիրելի ընթերցող, լա՛ւ ուշադրութիւն բրէ Աւետարանի այս առակներուն և ատենց լուսարանութիւններուն, յիշէ նաև մեր անցեալ դասին նիւթը (Մարդկութեան Տառապանքը), այն ատեն միայն գիւրութեամբ պիտի հասկնաս երանի՛ներու ասաջլինին նշանակութիւնը և ողին:

Երանի՛ հոգիով աղխանեալն, վասն զի անոնց և երկնից քաղաքները:

Հոգիով աղխս, այսինքն աղանութեան ախտէն զերծ հոգի մը, բնասիրութեան մոլեցքէն ազատ մարդ մը: Մաքուր, թեթեւ, լոյսի պէս փայլուն խղճով մարդիկ են որ պիտի կրնան ըլլալ քաղաքացիներ Աստուծոյ թաղաւորութեան:

Յակոբոս Առաքեալ գիտել կուտայ որ նոյն իսկ մեր հասկըցած կերպով, սովորական աղքատներ ամէն յարգանքի արժանի պէտք է ըլլան քրիստոնեայ ընկերութիւններու մէջ, հերիք է որ անոնք ստոյգ քրիստոնեաներ ըլլան: Ոսկի մատանի և պայծառ հագուստներ չեն որ իրական հաւրստութեան նշան են. վասն զի Աստուած այս աշխարհի աղխաները ընտրեց աւետարանը քարոզելու համար և ո՛չ թէ հարուստները, որովհետեւ այն ընտրութեամբ աղքատներ հարուստ էին իրենց հաւատքով. անոնք էին Աստուծոյ սիրելիները և անոնք պիտի ժառանգէին Աստուծոյ թաղաւորութիւնը (Կարդացե՛ք Յակոբոս Բ. 1—13):

Մեր ազգին զաւակները, իրենց տարազիւ և տառապալից կեանքի այս շրջանին մէջ, կ'արժէ որ նորոգեն և սրեն իրենց գիտակցութիւնը՝ զօրանալու և սփոփուելու համար աւետարանական սկզբունքներու զօրձողութեամբ իրենց կեանքին մէջ:

Երանի՛ հոգիով աղխանեալն:

Այս հոգիով հարուստները եւ ունեւորներ աւելի լաւ պիտի ըմբռնեն կեանքին արժէքը, եւ ըստ այնմ պիտի գործածեն իրենց հարստութեան միջոցով, որ ամէն պարագայի մէջ պիտի մնայ անձուկ ճամբուն տոջը եւ նեղ դուռն դուրսը:

Այս հոգիով չունեւորները եւ կարօտները նուազ պիտի զգան կեանքի տառապանքներուն ճնշումը իրենց վրայ:

Այս հոգիով է որ վայրագ կիրքեր պիտի հանդարտին, ոճիրի հակամէտ միտքեր պիտի մաքրադործուին, արիւնի ծարուս անբարձակներ պիտի կշտանան սիրոյ եւ գութի ուխտերէն: Վասն զի ազահուրիւնը վտանգաւոր ակտ մըն է ո՛չ միայն սակիի եւ արծաթի հանդէպ, այլ նաեւ հոգեկան կիրքերու աշխարհին մէջ: Միշտ աւելիին, միշտ աւելորդին կիրքը, ամէն բան իրեն կամ իրեններուն միջոցով հորձքը՝ ակտանիւններն են ազահութեան եւ դժգոհութեամբ հիւանդացած հոգիներուն:

Հոգեկան հիւանդութիւններու, բարոյական ցաւերու եւ կրօնական անտարբերութեան այս տաղանդներուն մէջ զաւարտաւոր ազգի մը զաւակներուն համար ո՛րչափ քաջալերական է Փրկչին կենսատու ծայրը:

Երանի՜ հոգիով աղփասներուն:

Բ. Ե.

ՆԵՌՆ

Քանի մը հոգիներու միջեւ խօսակցութիւնը կը դառնար նեղին շուրջ: Ամէնքն ալ կը ջանային զայն գտնելու մեր ներկայ աշխարհին ու կեանքին մէջ, բայց չէին կրնար որոշել թէ ո՛ւր էր ան: Շատ մը կարծիքներ յայտնուեցան թէ նեղը կը գտնուի Հրեաներու մէջ, Մահմետականներու մէջ, Չգիտականներու մէջ, Ազատ Որմնադիրներու մէջ, Պապիներու մէջ, Հոմայնաւորներու մէջ, Անաստուածականներու մէջ, վերջապէս Հոգովի Պապէն մինչեւ Մայքըլ Արլէն՝ ամէնուն մէջ:

Այս արտայայտութիւնները շատ հաւանական կը թուէին իրենց: Բայց իմ

մտքիս մէջ ուրիշ զաղափար մը ծագեցաւ: Նեղը փնտռող այս մարդիկը շատ հեռուները դացած էին. նոյն իսկ իրենց մէջ կը գտնուէր ան: Ասոնք շատ լրջութեամբ քննութեանէ կ'անցընէին ուրիշները, բայց իրենք զիրենք չէին զննար խոշորացոյցին տակ: Ո՛րքան ճշմարիտ էր Յիսուսի խօսքն այնպիսիներու համար. «Նախ քան աչքիդ զերանը հանէ, եւ հոքը եղբօրդ աչքին չիզը հանելու նայէ» (Մատթ. Է. 5):

Մարդիկ իրենքզիրենք քննելու մէջ շատ տկար են: Հանրածանօթ խօսքը հին խմատաօէրին, Ծանի՜ր զիկ, նո՛ր է ամէն ժամանակի համար: Իրենքզիրենք չեն ճանչնար եւ ուրիշներու վրայ կը խորհին:

Ամէն մարդու մէջ կայ Նեղ մը, եթէ կ'ուզենք ճշմարտութիւնը լսել: Ի՞նչ է Նեղը, եթէ ոչ անձնաւորումը այն զօրութեան որ հակառակ է Քրիստոսին: Զարմանալի թող չթաւ մեզի երբ Աւետարանի մէջ կարգաւք որ Ս. Պետրոս Առաքեալին մէջ անկամ կը գտնուէր ան: Պետրոս չէր ճանչցած իր ներսն իսկ զոյութիւն ունեցող Նեղը եւ Յիսուսի հետ կազկով կ'ըսէր անոր. «Քա՛ւ լիցի քեզ, Տէր, մի՛ եղիցի քեզ այդ»: Բայց Յիսուս իսկոյն ճանչցաւ իր Հակառակորդը եւ ըսաւ Պետրոսին. «Նախ քան, Սատանայ, դուռն իմ գայթակղութիւնս ես. զի Աստուծոյ բաները չես խորհիր, այլ՝ մարդոց» (Մատթ. ԺԶ. 22—23):

Նեղը ներկայ է ամէն ժամանակի մէջ եւ ամէն մարդու ներքը, առանց բացառութեան: Անոնք որ կ'ուզեն զայն զրտնել, թող փնտեն իրենք իրենց մէջ, Անոնք որ կ'ուզեն անոր գէժ պայքարիլ, իրենց ներքին էութեան մէջ թող վառեն մարդը նախ եւ առաջ: Անոնք որ կ'ուզեն յաղթել անոր, թող իրենց հոգւոյն մէջ նուաճեն զայն:

Մի՛ հաւատաք երբ ձեզի կ'ըսեն թէ Նեղը հո՞ս է կամ հո՞ն: Նեղը խորանքով չի գար: Անիկա ձեռք մէջն իսկ է:

ՆՈՐԱՅՐ ԱՔԴ. ՊՅՂԱՐԵԱՆ

Միտքիդ, Անգղիա

